

Do 12.02.09

'Klank komt vanuit stilte'

Met het concert *Shhht!* wil het Nieuw Ensemble een oase bieden te midden van de herrie. 'Het is een soort ziekte van de geïndustrialiseerde wereld.'
Tekst Sjoukje Budde
Foto Bart Mühl

'Eeuuuughh... ggrrrrrrrrttst... en dan ineens een hele harde pfeuw.' Joël Bons wijst op het crescendo'teken in de partituur van Salvatore Sciarrino dat opvalt tussen alle pianissimo's. 'Het is niet allemaal gefluister, er zijn ook allerlei verrassingen. Dat maakt zo'n avond heel spannend.'

Tijdens het concert *Shhht!* speelt het Nieuw Ensemble muziek die zich afspeelt op de grens van het hoorbare. Daarom zitten de pianist en de hoboïst van het gezelschap deze keer in de zaal. Hun instrumenten lenen zich niet erg voor deze fluistermuziek. Met het concert wil de artistiek leider van het ensemble een oase bieden te midden van de herrie om ons heen: 'Stilte is de levensader van muziek: klank ontstaat vanuit de stilte.'

Op de avond staan composities centraal van componisten die vanuit hun culturele achtergrond ieder op hun eigen manier stilte benaderen. Geïnspireerd door Låtse, de grondlegger van het taoïsme die de stilte als het voornaamste geluid beschouwde, ziet de Chi-

nese componist Qu Xiaosong stilte als het einddoel. In zijn vioolsolo Ji bouwt hij de spanning op met uitgelijnde stiltes. Voor de Duitser Helmut Lachenmann is stilte daarentegen het gevolg van 'Sprachverlust', hij laat de cello mompelen, frutselen en pruttelen. Mayke Nas componeerde *Pions*, een stuk waarin ze haar muziek in het water laat vallen.

In de praktijk blijkt complete stilte moeilijk te realiseren. Dat veel muziek daarom maar standaard wordt versterkt, is volgens Bons waanzin. 'Overal wordt muziek tegenwoordig versterkt. Het is een soort ziekte van de geïndustrialiseerde wereld.' Het Nieuw Ensemble speelt altijd onversterkt. De subtiele en rijke klankschakeringen van de harp, gitaar en mandoline komen volgens Bons op die manier het fraaist tot hun recht.

Met *Shhht!* hoopt het Nieuw Ensemble mensen tot geconcentreerd luisteren te prikkelen. 'Om intens naar muziek te kunnen luisteren is stilte een voorwaarde. Stilte is weldadig, net als slaap. Echte stilte is zo bijzonder, dat voel je in je hele lichaam.'

Het fluisterconcert is een voorproefje van het grote Anti-Lawaai Project dat het Nieuw Ensemble in de toekomst wil gaan uitvoeren. Bons steekt zijn vinger op. 'Luis-ter...' In het kantoor in het Muziekgebouw aan 't IJ zoemen computers, rinkelen telefoons en klinkt geuk op toetsenborden. 'Het is nooit meer stil, ons geluidsklimaat is vervuild. Altijd en overal zijn er geluiden: apparaten, verkeer... om nog maar te zwijgen van auto's die met bassende boxen voorbij scheuren, vliegtuigen die brullend overvliegen, iPods die zo hard staan dat iedereen in de trein moet meeluisteren.' Volgens Bons is de wereld een grote herriepot geworden. Met het Anti-Lawaai Project wil hij samen met componisten en musici dat probleem aan de kaak stellen.

Mag *Shhht!* worden doorbroken met een luid applaus? Bons: 'Dat moet het publiek op de avond zelf maar aanvoelen.'

Shhht! - fluistermuziek door Nieuw Ensemble. Van 12 t/m 14 februari in Amsterdam, Groningen en Brugge.
www.nieuw-ensemble.nl